

Модуль 1. Складні елементарні речення сполучникового типу

Навчальний елемент 1.2

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ СИНТАКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

(4 год. – лекції; 4 год. – практичні; 6 год. – сам. робота)

Лекція 1

Тема: СКЛАДНОСУРЯДНІ РЕЧЕННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В РІЗНОЖАНРОВИХ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ

Основи синтаксису – підґрунтя для мовного професіоналізму, що їх виявляємо, зокрема, у вмінні організовувати текстотвірний процес. Покладання на інтуїцію у справі творення тексту таке ж безперспективне, як і здобування професії малярства чи співу лише шляхом споглядання і наслідування, без оволодіння науково обґрунтованою технікою співу чи малювання, без знання особливостей фарб, голосу тощо.
(В. Різун)

План

1. Загальна характеристика складносурядного речення.
2. Типологія наукових підходів до вивчення складносурядного речення.
3. Формальні типи складносурядних речень:
 - 3.1. Складносурядні речення відкритої та закритої структур.
 - 3.2. Складносурядні речення гнучкої та фіксованої (негнучкої) структур.
 - 3.3. Складносурядні речення елементарної та неелементарної структур.
4. Сполучникові засоби у складносурядних реченнях.
5. Пунктуація у складносурядних реченнях (актуалізація опорних знань).

Ключові слова: *складносурядні речення, семантичні/асемантичні сурядні сполучники, відкриті/закриті і гнучкі/негнучкі структури, синтаксичні інновації, комунікативно-прагматичні функції.*

Мета: поглибити відомості студентів про лінгвальний статус складносурядних речень; схарактеризувати формальні типи складносурядних речень; виявити інноваційні тенденції використання складносурядних речень у різножанрових українськомовних текстах; розвивати й закріплювати навички правильного вживання розділових знаків у складносурядних реченнях.

Рекомендована література до навчального елемента

О с н о в н а

- Вихованець І. Р.** Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – С. 297–312.
- Герман К. Ф.** Структурно-семантичний аналіз складносурядних речень сучасної української літературної мови : навч. посібн. / К. Ф. Герман. – Чернівці : Чернів. держ. ун-т, 1973. – 54 с.
- Городенська К. Г.** Сполучники української літературної мови : [монографія] / К. Г. Городенська. – К. : Вид-чий дім Дмитра Бурого, 2010. – 204 с. [4]. – (Студії з українського мовознавства).
- Грищенко А. П.** Складносурядне речення в сучасній українській літературній мові : монографія / А. П. Грищенко. – К. : Наук. думка, 1969. – 155 с.
- Дудик П. С.** Синтаксис української мови : підручник / П. С. Дудик, Л. В. Прокопчук. – К. : Академія, 2010. – С. 250–259.
- Завальнюк І. Я.** Синтаксичні одиниці в мові української преси початку ХХІ століття: функціональний і прагматичний аспекти : монографія / Інна Яківна Завальнюк. – Вінниця : Нова книга, 2010. – С. 224–235.
- Загнітко А. П.** Теоретична граматики української мови. Синтаксис: [монографія] / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 2001. – С. 338–353.
- Каранська М. У.** Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібн.] / М. У. Каранська. – К. : Либідь, 1995. – С. 174–181.
- Слинько І. І.** Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання / І. І. Слинько, Н. В. Гуйванюк, М. Ф. Кобилянська. – К.: Вища шк., 1994. – С. 597–628.
- Сучасна українська літературна мова: Синтаксис : [підручник] / за заг. ред. І. К. Білодіда.** – К. : Наук. думка, 1972. – С. 387–409.
- Сучасна українська мова: Морфологія. Синтаксис : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка.** – К. : Знання, 2010. – С. 321–327.
- Сучасна українська мова : [підручник] / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко та ін.; за ред. О. Д. Пономарева.** – К. : Либідь, 1997. – С. 305–310.
- Сучасна українська мова : [підручник] / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ.** – 3-тє вид., стереотип. – К. : Вища шк., 2001. – С. 234–241.
- Сучасна українська мова: Синтаксис : [навч. посібн.] / С. П. Бевзенко, Л. П. Литвин, Г. В. Семеренко.** – К. : Вища шк., 2005. – С. 164–175.
- Шульжук К. Ф.** Синтаксис української мови : [підручник] / К. Ф. Шульжук. – К. : Академія, 2004. – С. 231–248.

Д о д а т к о в а л і т е р а т у р а

- Глазова О.** Українська мова: підручник для 9 кл. ЗНЗ / Олександра Глазова, Юрій Кузнецов. – К. : Зодіак-ЕКО, 2009. – С. 69 – 76.
- Городенська К. Г.** Граматичний словник української мови: Сполучники / Городенська К. Г. – К., Херсон : Ін-т укр. мови НАН України, Херсон. держ. ун-т, 2007. – 349 с. [2].
- Греб М. М.** Семантико-граматичні чинники формування зіставного відношення в складних конструкціях сучасної української мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / М. М. Греб. — Х., 2005. — 20 с.
- Гуйванюк Н. В.** Українська мова: схеми, таблиці, тести: навч. посібн. / Н. В. Гуйванюк, О. В. Кардашук, О. В. Кульбабська. – Львів: Світ, 2005. – 304 с.
- Дудик П. С.** Стилїстика української мови / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – С. 273–278.
- Жовтобрюх М. А.** Мова української преси: до середини 90-х років ХІХ ст. / М. А. Жовтобрюх – К. : АН УРСР, 1963. – 413 с.
- Капелюшний А. О.** Стилїстика і редагування : практичний словник-довідник журналіста / А. О. Капелюшний.– Львів : ПАІС, 2002. – 576 с.

- Мамалыга А. И.** Структура газетного текста : монографія / А. И. Мамалыга. – К. : Изд-во при Киев. гос. ун-те „Выща шк.“, 1983. – 136 с.
- Мельничук О. С.** Розвиток структури слов'янського речення / О. С. Мельничук. – К. : АН УРСР, 1966. – 323 с.
- Мова** і час: розвиток функціональних стилів сучасної української літературної мови : кол. монографія. – К. : Наук. думка, 1977. – 237 с.
- Мова** сучасної масово-політичної інформації : кол. монографія. – К. : Наук. думка, 1979. – 250 с.
- Пешак М. М.** Комунікативний синтаксис // М. М. Пешак. – К. : Довіра, 2000. – 150 с.
- Сербенська О.** Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей / Олександра Сербенська, Марія Волощак. – К. : Просвіта, 2001. – С. 135– 143.
- Спільник Т. М.** Градаційне відношення в структурі складних сполучникових конструкцій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Т. М. Спільник. — Х., 2004. — 20 с.
- Українська мова** : [енциклопедія]. – К. : Укр. енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – С. 604 – 605.
- Український** правопис / АН України, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні; Ін-т української мови. – 4-е вид, випр. і доп. – К. : Наук. думка, 1993. – С. 139 – 142; 143; 147 – 149.
- Язык** и массовая коммуникация: социологическое исследование / отв. ред. д. філол. н. Туманян Э. Г. – М. Наука, 1984. – 277 с.
- Язык** и стиль средств массовой информации и пропаганды: печать, радио, телевидение, документальное кино / под ред. Д. Э. Розенталя. – М. : МГУ, 1980. – 255 с.
- Яцимірська М.** Культура фахової мови журналіста : навч. посібн. / Марія Яцимірська. – Львів : ПАІС, 2004. – С. 332.